

Rodzinne domy seniora

Joanna Cicholska

Rodzinne domy seniora to potoczna nazwa rodzinnych domów pomocy, świadczących pomoc osobom starszym. Stanowią one formę całodobowych usług opiekuńczych i bytowych. Placówkę tego może założyć osoba fizyczna lub organizacja pożytku publicznego. Jest to dość kameralna instytucja, mieszcząca od trzech do ośmiu podopiecznych umieszczonych w niej na pobyt stały lub okresowy. Podopieczni to osoby potrzebujące pomocy z racji wieku lub niepełnosprawności i nie mogące uzyskać tej pomocy w miejscu swojego zamieszkania¹.

¹ <https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzinny-dom-pomocy>

Osobą kierującą przyszłego podopiecznego do domu rodzinnego jest kierownik ośrodka pomocy społecznej. Nim wyda on decyzję w tej kwestii, pracownik socjalny zobowiązany jest do skompletowania dokumentacji, w której skład wchodzi: wywiad środowiskowy, zaświadczenie lekarskie wraz z określeniem zakresu usług opiekuńczych oraz adnotacją o braku przeciwwskazań do umieszczenia w rodzinnym domu pomocy oraz dokument stwierdzający posiadanie przez przyszłego potencjalnego podopiecznego stałych źródeł dochodu pochodzących np. z emerytury, renty czy zasiłku stałego².

Całkowity koszt utrzymania placówki w przeliczeniu na jednego mieszkańca ustalany jest przez podmiot prowadzący i wynika z sumy miesięcznych wydatków poniesionych w porozumieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej. Za pobyt w rodzinnym domu pomocy płaci sam podopieczny lub jego rodzina w kwocie wynoszącej maksymalnie 70% jego stałego źródła dochodu. Gdy kwota ta jest niższa od całkowitego kosztu utrzymania, to pozostałą należność reguluje gmina³.

Wszystkie szczegółowe wymagania bytowe i opiekuńcze zapewniane przez rodzinny dom pomocy opisane są w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy. Rozporządzenie wymienia następujące wymagania w odniesieniu do usług bytowych: miejsce pobytu, wyżywienie oraz utrzymanie czynności. Budynek, w którym mieści się opisywana placówka, musi być pozbawiony barier architektonicznych, a pokoje powinny być przystosowane do osób niepełnosprawnych. Szczegółowo określona została wielkość i wyposażenie pokoi (pokój jednoosobowy – min. 8m², dwuosobowy – min 12 m²). W budynku muszą się również znaleźć pomieszczenia wspólnego użytkowania takie jak jadalnia, kuchnia, pomieszczenie przeznaczone do prania i suszenia, łazienka (jedna na max 5 osób), toaleta (jedna na max 4 osób)⁴.

Mieszkańcom przysługują co najmniej trzy posiłki dziennie, mają oni również możliwość samodzielnego korzystania z kuchni. Rezydenci mogą spożywać posiłki w swoich pokojach, a w razie potrzeby mogą zostać nakarmieni. Mają również

² Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej” s. 83

³ Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej” s. 84

⁴ Chechelski D. (2013) „Specyficzny charakter rodzinnego domu pomocy” s. 163

zapewnione sprzątanie swoich pokoi przynajmniej raz dziennie oraz dostęp do środków czystości, higieny osobistej oraz przyborów toaletowych⁵.

Mieszkańcy rodzinnych domów seniora otrzymują także wszelką pomoc opiekuńczą niezbędną do wykonywania codziennych czynności takich jak przyjmowanie leków czy higiena osobista. Rodzinne domy seniora zapewniają również pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, zakupie leków, organizacji czasu wolnego, odbywaniu praktyk religijnych, załatwianiu spraw osobistych, zakupie niezbędnych artykułów codziennego użytku⁶.

Domy rodzinne cechuje szereg korzyści. Największą z nich jest ich kameralny charakter. Dzięki temu panuje w nich rodzinna atmosfera, mieszkańcy nie są anonimowi, wszyscy mają ze sobą bezpośredni kontakt, a relacje są bardziej przyjazne. Z racji niewielkiej liczby rezydentów personel ma możliwość zidentyfikowania indywidualnych problemów i potrzeb każdego z nich. Inne korzyści płynące z tego sposobu opieki nad starszymi osobami to między innymi:

- dostosowanie specjalistycznych usług do jednostkowych potrzeb wynikających ze stanu fizycznego i psychicznego każdego mieszkańca,
- lepsze samopoczucie i poczucie bezpieczeństwa wynikające z rodzinnego charakteru placówki,
- mieszkańcy mogą bez większych problemów spotykać się z rodziną oraz znajomymi,
- zajęcia zorganizowane są dostosowane do zainteresowań mieszkańców,
- mieszkańcy mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności,
- panująca atmosfera sprzyja życiu z harmonii, sprzyja spokojnej atmosferze, łatwo dostosować się do panujących reguł i zasad⁷.

Z perspektywy gminy, na obszarze której funkcjonuje rodzinny dom pomocy, placówka tego typu również jest korzystnym rozwiązaniem. W porównaniu z tradycyjną stacjonarną placówką pomocy społecznej generuje ona niższe koszty dla samorządu⁸.

⁵ Chechelski D. (2013) „Specyficzny charakter rodzinnego domu pomocy” s. 163-164

⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy

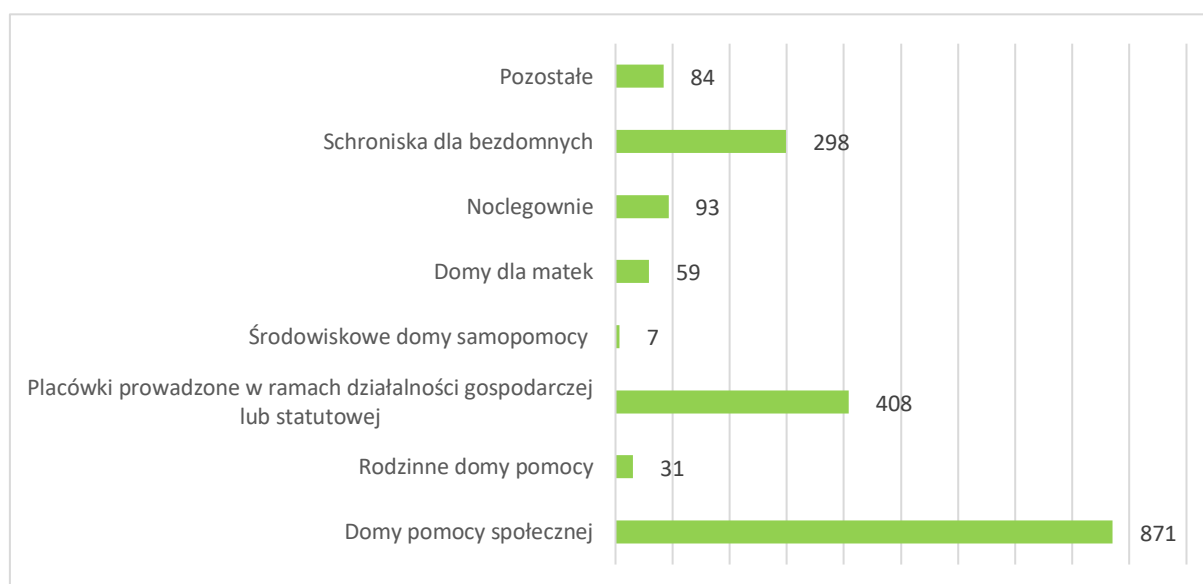
⁷ <https://www.domyseniora.pl/dlaczego-warto-wybrac-rodzinny-dom-opieki.html> oraz Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej” s. 89

⁸ Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej” s. 89

Niestety z funkcjonowaniem takiego ośrodka opieki związana jest jedna newralgiczna kwestia. Osoba nim kierująca musi być codziennie w pełni dyspozycyjna, o każdej porze dnia i nocy. Nie może sobie pozwolić choćby na kilka dni urlopu. Problemem staje się nawet zwyczajna choroba⁹.

Na 31 grudnia 2020 r. na terenie całej Polski funkcjonowało 31 rodzinnych domów pomocy, które oferowały 249 miejsc, z czego 214 było zajętych. Placówki tego typu stanowią zaledwie 1,67% wszystkich zakładów stacjonarnej pomocy społecznej, a liczba miejsc w tych ośrodkach to 0,21% wszystkich miejsc w zakładach opieki społecznej.¹⁰

Wykres 1. Liczba zakładów stacjonarnych pomocy społecznej wg typu placówki w 2020 r.

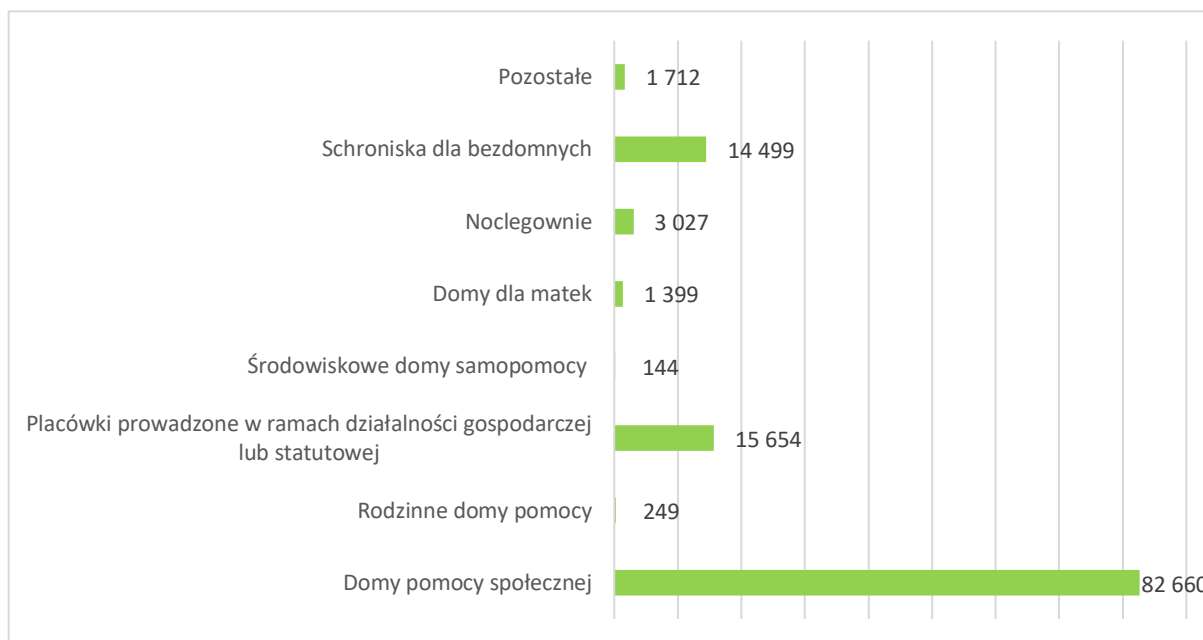

Źródło: Opracowanie własne według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

⁹ Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej” s. 89

¹⁰ Główny Urząd Statystyczny „Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej w 2020 r.”

Wykres 2. Liczba dostępnych miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej wg typu placówki w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne według danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Polskie społeczeństwo, podobnie jak i inne społeczeństwa europejskie, jest populacją starzejącą się. Prognozuje się, że do 2050 roku liczba osób 65+ będzie stanowić przeszło jedną trzecią ludności Polski. Nie małym wyzwaniem będzie zapewnienie opieki tej grupie osób. Już w tym momencie powinniśmy podejmować działania mające na celu ulepszenie systemu opieki nad osobami starszymi oraz tworzyć placówki będące chociażby namiastką domu rodzinnego dla tych osób.

Bibliografia:

1. Red. Szarota Z. (2011) „Starość zależna – opieka i pomoc społeczna. Perspektywa gerontologii społecznej”, Mirewska E., „Rodzinny dom pomocy jako alternatywa dla domu pomocy społecznej”
2. Chechelski D. (2013) „Specyficzny charakter rodzinnego domu pomocy”
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy
4. Główny Urząd Statystyczny „Zakłady stacjonarne pomocy społecznej w 2020 r.”
5. <https://www.domyseniora.pl/dlaczego-warto-wybrac-rodzinny-dom-opieki.html>
6. <https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzinny-dom-pomocy>